

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв України

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА

Програма

для вищих навчальних закладів
культури і мистецтв I–II рівнів акредитації

Спеціальність

“Народна художня творчість”

Спеціалізація

“Народне пісенне мистецтво”

Київ 2007

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв України

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА

Програма
для вищих навчальних закладів
культури і мистецтв I–II рівнів акредитації

Спеціальність
“Народна художня творчість”

Спеціалізація
“Народне пісенне мистецтво”

Київ 2007

Видання здійснено на замовлення Державного методичного центру навчальних закладів культури і мистецтв України

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА

Програма

для вищих навчальних закладів культури і мистецтв

I–II рівнів акредитації. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2007. – 12 с.

Укладач	А. І. Затурян – викладач-методист Миколаївського державного вищого училища культури, заслужений працівник культури України
Рецензенти:	О. П. Макаренко – професор Миколаївського державного університету ім. В. О. Сухомлинського, кандидат мистецтвознавства М. С. Кренців – викладач Київського обласного училища культури і мистецтв Г. Я. Савенко – заступник директора з навчальної роботи Лозівського училища культури і мистецтв, викладач хорових дисциплін
Редактор	П. В. Гуйван
Відповідальний за випуск	Т. Ф. Стронько

Навчальне видання

Формат 60×84/16. Папір офсетний. Друк ризографічний
Ум. друк. арк. 0,7. Наклад 100 прим.

ПП “НОВА КНИГА”

21029, м. Вінниця, вул. Квятека, 20;
Тел./факс: (0432) 52–34–82, 52–34–81

E-mail: zbut@novaknyha.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виробників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 2646 від 11.10.2006 р.

© Державний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв України, 2007

ПОЯСНОВАЛЬНА ЗАПИСКА

Особливе місце у процесі формування майбутнього керівника народного хору відіграє навчальна практика спеціалізації “Народне пісенне мистецтво”. Вона виступає не просто загальною дисципліною, а й предметом, на заняттях з якого продовжується практичне засвоєння методики роботи з народним хором, що складає основу фахової підготовки диригента.

Здійснюючи роботу з хоровим колективом, диригент одночасно виконує функції педагога, вихователя, організатора, пропагандиста. Підготовка фахівця, здатного до виконання цих функцій, потребує озброєння студентів даної спеціалізації глибокими теоретичними знаннями та практичними навичками. Даний курс допоможе їм знайти ефективні шляхи передачі цього музичного досвіду.

Мета курсу – активізувати вміння і навички, набуті на уроках предметів спеціалізації і успішно застосовувати їх на практичних заняттях групового хорового класу та загального народного хору.

Завдання курсу:

1. Ознайомити студентів з роботою аматорських, навчальних та професіональних хорових колективів, які діють на території даної місцевості.

2. Навчити студента давати правильну оцінку роботи хорових колективів та уміти професіонально проаналізувати рівень їх виконавської майстерності.

3. Навчити правильно визначати жанрову приналежність та виконавські стилі щодо народної манери співу.

4. Навчити визначати зміст, форму та методи музично-виховної роботи.

Основні напрямки занять фахової навчальної практики за тематичним планом є такі:

- споглядальний;
- відпрацювання набутих навичок техніки хорового диригування на заняттях хорового класу;
- самостійна робота з хором.

Заняття навчальної практики на початковому етапі викладач планує споглядално. Для цього треба визначити наявність місцевих фахових баз.

Базами навчальної практики можуть бути:

- професійні народні та академічні хори самостійного статусу;
- театральні та церковні хори;
- народні і академічні хори спеціальних музичних навчальних закладів;
- аматорські хорові колективи і фольклорні ансамблі культурно-освітньої мережі;
- аматорські молодіжні колективи не спеціальних навчальних закладів;
- аматорські колективи виробничих підприємств;
- дитячі хори музичних шкіл та студій.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

підсумкова семестрова оцінка	кількість годин				розподіл годин по курсах і семестрах			
	кредити	самостійне вивчення	всього годин	лабораторно-практичних	II курс	III курс	IV сем	VI сем
					III сем	IV сем	V сем	VI сем
					16 тиж.	21 тиж.	14 тиж.	19 тиж.
	216	73	216	143	1	2	2	3

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Назва тем		Всього годин
1.	III – IV семестри	Ознайомлення студентів з роботою аматорських, професійних та навчальних колективів споглядално.	16
2.		Відпрацювання студентами набутих навичок з техніки хорового диригування на нескладних за формою та фактурою творах.	42
3.	V – VI семестри	Практика самостійної роботи з народним хором. Відпрацювання мелодичних та гармонічних вправ розспівування.	28
4.		Процес розучування хорового твору за основами методики роботи з народним хором.	57

ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Ознайомлення студентів з роботою аматорських, навчальних та професійних колективів.

Загальні відомості про колектив:

- Жанрове визначення хору (народний, фольклорно-етнографічний, академічний, дитячий);
- кількісний склад учасників;
- творча біографія колективу;
- тип хору (народний, академічний, чоловічий, жіночий, дитячий);
- вид хору (чотириголосний, триголосний, двоголосний)
- характеристика керівника колективу (освіта, досвід, стаж роботи, вік, звання).

План проведення репетицій з хором:

- 1) розспівування хору;
- 2) процес розучування хорового твору (початковий етап);
- 3) робота над трактовкою хорового твору.

Спостереження за майстерністю роботи диригента з хором (володіння голосом, його професіональними, психолого-педагогічними знаннями, музичними здібностями, педагогічною етикою).

	Завдання для самостійної роботи	відведено годин
1.	Дати характеристику даного колективу письмово	5
2.	Скласти щоденник спостережень репетиційних занять	10
3.	Охарактеризувати особистість керівника письмово	5

Тема 2. Відпрацювання студентами набутих навичок з техніки хорового диригування на нескладних за формою та фактурою хорових творах.

- Відпрацювання технічних елементів афтакту (“вступ”, “зняття”).
- Показ тривалих звуків та прийомів їх зняття.
- Відпрацювання рухомої динаміки.
- Показ фермат довільного звучання та запрограмованих за часом.
- Відпрацювання показів на вступів окремих партій.
- Показ витривалих звуків на будь-яку долю у такті.
- Відпрацювання прийомів диригування на прискорення та уповільнення темпів.
- Відпрацювання прийомів “вступу” та “зняття” на будь-яку долю у такті.
- Відпрацювання техніки хорового диригування на хоровому творі з показом вступу, зняття, динаміки, фермат і т. д.

	Завдання для самостійної роботи	відведено годин
1.	Виявлення технічних труднощів диригування	1
2.	Відшліфування прийомів диригентського жесту на метричних схемах	4
3.	Відпрацювання техніки хорового диригування на хоровому творі з показом елементів вступу, зняття, динаміки, фермат і т. д.	5

Тема 3. Практика самостійної роботи з народним хором. Відпрацювання мелодичних та гармонічних вправ розспівування.

Відпрацювання методики розспівування народного хору. З'ясування мети розспівування (розігрів голосового апарату, підготовка до подолання технічно-виконавських труднощів, введення в тональність). Робота над якістю звуку під час розспівування.

- Спів вправ закритим ротом на сонорну приголосну “м” і на прикриту голосну “о”. Чергування співу на *legato* і *staccato*. Вправа на *staccato* виконується прикритою голосною “о” з відчуттям “близькості” звука.
- Придбання навичок співу близьким до розмовного звуком первинної зони регістру. Вільне, природне формування голосних, приближене до натурального побутового співу.
- Вправи, в яких є потреба слідкувати за тим, щоб при переході за межі зони вільного грудного звучання не було напруженого форсованого звуку.
- Вправи, розраховані на придбання виконавських навичок, чіткої дикції і ритмічної точності.
- Основну увагу при розспівуванні треба зосереджувати на вивченні прийомів народної мелізматика в послівках або окремих, найбільш притаманних народній манері співу фразях пісень.
- Вміння настроїти хор на тональність гармонічного каденцією, від камертона та тонаря.

	Завдання для самостійної роботи	відведено годин
1.	Скласти план розспівування народного хору	5
2.	Аналіз проведеної роботи розспівування та зауваження до хору	1

Тема 4. Розучування хорового твору, самостійно вивченого студентом.

Етапи самостійної роботи студента над вивченням хорового твору:

Підготовчий етап – 9 годин.

1.	Технічне вивчення хорового твору (гра хорової партитури, спів хорових партій сольфеджіо і зі словами);	5 год.
2.	Попередній аналіз твору (загальні відомості про композитора, основна ідея твору, історія створення);	1 год.
3.	Музично-теоретичний та вокально-хоровий аналіз хорового твору (визначення мелодії, гармонії, фактури, тонального плану, форми строфи поетичного тексту);	1 год.
4.	Визначення складних місць для виконання, елементів вокально-хорової звучності та художньо-виражальних засобів;	1 год.
5.	Виконавський план-аналіз хорового твору на основі звуковидобування, фразування, агогіки, динаміки, виражальних засобів, супроводу.	1 год.

Процес розучування – 17 годин.

Послідовність дій:

- 1) ознайомлення учасників колективу з хоровим твором за формою усного короткого аналізу;
- 2) показ хорового твору голосом з одноразовою грою хорової партитури на музичному інструменті;
- 3) розучування складного місця пісні з партією сопрано;
- 4) розучування альтової партії окремо;
- 5) зведений спів партії сопрано і альтів;

б) розучування пісні з теноровою та басовою партіями окремо, і зведеним співом;

7) відпрацювання складного місця хорового твору зведеним співом всіх голосів хору;

8) визначення основного способу звуковидобування з переважанням грудного або головного резонування і відпрацювання характеру звуку за тембральним звучанням;

9) аналіз проведеної роботи диригентом, зауваження до учасників хору та домашнє завдання.

Заключний етап.

Відпрацювання хорового твору за виконавчим планом.

КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАТЬ, УМІТЬ І ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК З НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Оцінка “Відмінно” – виставляється студенту за правильне визначення складних місць з техніки хорового диригування на хоровому творі та вміле їх відпрацювання практично.

Оцінка “Добре” – виставляється студенту за правильне визначення складних місць диригування на хоровому творі тоді, коли не всі технічні прийоми, при відпрацюванні їх, були достатньо виразними.

Оцінка “Задовільно” – виставляється студенту за неповне визначення елементів техніки хорового диригування і невпевненість у відпрацюванні їх в роботі з хором.

Оцінка “Незадовільно” – виставляється за неточне визначення елементів техніки хорового диригування та відсутність навичок правильного диригентського жеста показу ауфтактів або невідповідності студента до уроку.

РЕКОМЕНДОВАНА МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА

1. *Большаков А.* Поради молодим хормейстерам. – К., 1972.
2. *Гуменюк А.* Український народний хор. Методичні поради. – К.: Музична Україна, 1969.
3. *Молдавін М.* Льонарки складають пісні. – Житомирське обласне видавництво, 1958.
4. *Пігров К.* Керування хором. – К.: Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури, 1956.
5. *Хомичевський М.* Порадник для керівника самодіяльного хору. – К.: Мистецтво, 1951.
6. *Пономарьков И.* Хоровые кружки в школах и внешкольных учреждениях. – М.: Учпедгиз, 1949.

Для нотаток _____

Для нотаток _____

Для нотаток

A series of 15 horizontal lines for taking notes.

Для нотаток

A series of 15 horizontal lines for taking notes.